

Propostes per a una fiscalitat orientada a la reactivació i el creixement

Desembre 2011

Membres del CAREC

President

Sr. Salvador Alemany Mas President d'Abertis

Secretari

Joaquim Triadú i Vila-Abadal Soci-Director del Departament de Dret Públic i Urbanístic de
Price Waterhouse Coopers

Membres

Oriol Amat Salas	Catedràtic d'economia financera i comptabilitat UPF
Germà Bel Queralt	Catedràtic d'economia aplicada UB
Eugènia Bieto Caubet	Directora General d'ESADE
Joan B. Casas Onteniente	Degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya
Marta Espasa Queralt	Professora titular d'Hisenda Pública. UB
Jordi Galí Garreta	Director del CREI (UPF)
Alicia Granados Navarrete	Directora Global d'Estratègia d'Avaluació de Tecnologies a Genzyme. Presidenta del Consell Social de la UAB
Jordi Gual Solé	Sotsdirector General i Economista en Cap de la Caixa
Guilem López Casasnovas	Catedràtic d'economia pública UPF i conseller independent del Banc d'Espanya
Joan Majó Cruzate	President del Cercle del Coneixement
César Molins Bartra	Director General d'AMES S.A.
Heribert Padrol Munté	Soci responsable de l'Àrea Fiscal a Gómez-Acebo & Pombo abogados
Joan Prat Rubí	Secretari General de l'Associació d'Empreses Elèctriques
Carles Tusquets i Trias de Bes	President del Grup Banco Mediolanum
Xavier Vives	Professor d'Economia i Finances (IESE)

Equip de coordinació

Toni Brunet Mauri	Director Corporatiu Gabinet de Presidència & Estudis d'Abertis
Joan Ramon Rovira Homs	Cap del Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de Comerç de Barcelona

ÍNDEX

1	Introducció	4
2	Mesures fiscals per a la reactivació a curt termini	8
3	Mesures fiscals per a un creixement sostingut i competitiu.....	14
4	Lluita contra el frau i l'elusió fiscals, administracions tributàries, seguretat jurídica i competitivitat	22
5	Apèndix amb notes , taules i gràfics.....	27

1. Introducció

Són moltes i diverses les accions que necessita el nostre país per reactivar l'economia i sortir de la crisi. Certament, algunes no depenen de la nostra acció de política econòmica, sinó que tenen a veure amb l'entorn exterior, més mundial que europeu, més europeu que espanyol. Aquest Informe se centra, però, únicament en mesures de política econòmica i, més concretament, de política fiscal.

És probable que la fiscalitat en si mateixa no sigui avui el factor decisiu per a la reactivació, a la vista de la importància més gran que tenen els problemes de liquiditat i finançament empresarial i els efectes que se'n deriven per a les perspectives de negoci en projectes empresarials solvents. Valorem, i per tant prioritzem, la importància de configurar un entorn fiscal adequat com a part d'un marc general que afavoreixi l'emprenedoria i propiciï la inversió dels actors privats, tan aviat com les perspectives econòmiques mundials ho permetin.

Les mesures proposades s'han de llegir com un bloc indissociable en el seu conjunt, de manera que les seves implicacions no es poden considerar aïlladament. Aquesta premissa en la lectura i interpretació de l'Informe respon a la preocupació que té el CAREC pels efectes sobre l'equitat fiscal que està generant la crisi, així com a la consciència que qualsevol pèrdua de recaptació pot dificultar encara més l'ajustament del dèficit i posar en perill àrees fonamentals de la despesa social per al benestar dels qui més pateixen les conseqüències de la crisi. És per tal d'afavorir la creació d'ocupació pel que pensem que val la pena assumir alguns riscos, amb les cauteles degudes, contra uns nivells d'atur que penalitzen precisament els grups de població socialment més fràgils.

Creiem, tal com vam expressar en el primer Informe elaborat pel CAREC per a la Cimera Econòmica de març de 2011, que sense una reforma profunda del mercat laboral i una sèrie de mesures addicionals que l'acompanyin, una proposta fiscal com la que es recull en aquest document és insuficient. Es tracta, en efecte, de refer l'economia del país en la seva globalitat, impulsant un nou model de creixement econòmic, fita que no es resol amb mesures parcials, de conjuntura, al marge d'altres de tipus més integral, més estructural.

En qualsevol cas, l'Informe se centra en mesures fiscals a curt i mitjà termini que pretenen treure llast a l'economia productiva i actuar com a palanca del creixement econòmic, per la qual cosa obvia entrar en una casuística exhaustiva del conjunt de figures impositives. Focalitza l'atenció en les que el CAREC ha considerat més rellevants pel seu impacte sobre l'activitat econòmica i les decisions d'inversió. Conté mesures que es proposen independentment de qui tingui la competència per abordar-les. Tal és la responsabilitat que es reclama de totes les parts per fer front a la dificultat del moment.

En aquesta introducció, i abans d'entrar en la concreció d'aquestes mesures fiscals, volem remarcar els aspectes següents.

En primer lloc i de manera prioritària i independent del detall de les propostes tributàries que fem, el país no es pot permetre cap erosió fiscal que deslegitimi l'aplicació de les mesures que conté aquest Informe. Cap complicitat, doncs, amb el frau fiscal, amb la negligència envers l'elusió fiscal, amb el malbaratament de despesa, la ineficiència institucional, la inseguretat jurídica, l'actuació discrecional administrativa i el debilitament de les garanties de llei dels contribuents.

Sense aquests factors, es fa molt difícil justificar davant la societat i aquells que més pateixen la crisi moltes de les propostes que es fan a continuació. A aquestes qüestions, és probable que el CAREC hi acabi retornant en algun informe futur.

En segon lloc, la fiscalitat s'ha de considerar sempre des d'un punt de vista global. És a dir, a la vista de la incidència conjunta dels ingressos –incloent-hi els que paguen els usuaris en preus i taxes, i els que paguen els contribuents en la totalitat dels impostos, tant directes com indirectes– i del gravamen del conjunt de rendes, tant de treball com de capital, en les diverses modalitats.

Finalment, l'acció redistributiva pública s'ha d'acabar analitzant a partir de la distribució inicial de la renda i riquesa; des de la incidència conjunta del pressupost, tant la derivada dels ingressos com de les despeses, i tant dels efectes associats a la política social com a la política econòmica general. En aquest sentit, afavorir tal com es farà a continuació una fiscalitat *business friendly* requereix orientar altres aspectes de la política pressupostària amb un enfocament més prioritzat socialment en els més fràgils.

D'altra banda, la visió conjunta d'ingressos i despeses ens força a pensar, ara més que mai, en l'equilibri recaptatori, de manera que sempre, a igual recaptació, una mesura sigui compensada per una altra. No creiem sensat, en les actuals circumstàncies, improvisar mesures que puguin incrementar el dèficit públic basant-lo en un creixement econòmic automàtic resultant d'alguna rebaixa fiscal.

Ja en el document elaborat pel CAREC per a la Cimera Econòmica del mes de març d'enguany s'apuntava a tres criteris bàsics de valoració dels instruments fiscals: la suficiència financera, l'eficiència econòmica i l'equitat. En aquesta línia en el mateix Informe s'instava com a criteri: *“que els impostos es reservin bàsicament per a aquelles prestacions d'elevades externalitats socials i major incidència redistributiva”,* i que *“també caldria considerar la utilització en major mesura de taxes i preus públics com a elements reguladors de la demanda de determinats serveis públics (justícia, sanitat, universitat, etc.), sempre, i de manera selectiva, prevenint els efectes indesitjats sobre els grups de població més fràgil”*. Els sistemes de pagament per ús i

internalització d'externalitats (costos d'utilització i costos mediambientals) en l'àmbit de les infraestructures serviren als mateixos criteris de suficiència, eficiència i equitat.

Sota les premisses anteriors, que situen en context les mesures aquí considerades, s'identifiquen els **objectius** següents:

- a) **Impulsar la recuperació econòmica.**ⁱ
- b) **Aconseguir l'objectiu de consolidació pressupostària.**ⁱⁱ
- c) **Disposar de mecanismes que modulin els objectius anteriors amb un nivell d'equitat adequat en el sistema fiscal considerat en el seu conjunt.**ⁱⁱⁱ

Els tres objectius estan interrelacionats i són absolutament irrenunciables. Tradicionalment s'ha posat l'èmfasi en el fet que són difícils de conciliar i en la impossibilitat que es puguin assolir de manera simultània, perquè hi ha un trade off entre ells. Si bé això és cert en algunes mesures concretes, no té per què ser-ho quan s'analitza el sistema fiscal en la seva globalitat i en els seus resultats finals. En el context actual, les mesures fiscals que afavoreixin la creació d'ocupació aconseguiran un augment del creixement econòmic, però també afavoriran la cohesió social i la recaptació.

Ara bé, és evident que si hi ha un fort conflicte entre aquests tres objectius s'han d'establir uns certs límits. Així, per exemple, una mesura que fos positiva per al creixement econòmic però que fos fortament inequitable, amb independència del judici negatiu que mereixeria des d'aquest punt de vista, podria afectar negativament la recuperació econòmica perquè malmetria la cohesió social i el necessari esforç col·lectiu que, de manera urgent i inevitable, s'ha de produir per poder mantenir i, al seu moment, millorar els nivells generals de benestar social i econòmic.

En sentit invers a la reflexió que acabem de fer, una mesura fiscal aparentment equitativa i de fort impacte recaptatori, com podria ser una elevació substancial de la recaptació per l'impost de societats, arribaria a ser inequitable si afectés negativament l'activitat econòmica i generés més atur. Resultaria, per tant, distorsionadora en incentius i, en darrer terme, empobridora.

Cal tenir present també que les reflexions incorporades a aquest document no ignoren les limitacions que provenen del nostre entorn, tant les limitacions normatives que són conseqüència de la nostra pertinença a la UE (harmonització de l'IVA, normativa sobre ajuts d'Estat, etc.), com les que són conseqüència de mesures que estan adoptant estats del nostre entorn (per exemple en l'àmbit de l'impost sobre societats).

També, i com ha estat el cas d'informes anteriors elaborats pel CAREC, les mesures i propostes que conté s'hi incorporen amb independència de la capacitat normativa i/o reguladora d'una Administració o l'altra. En aquest sentit, no són aportacions que vulguin limitar el seu abast i les seves implicacions a l'àmbit exclusiu de responsabilitat de la Generalitat de Catalunya.

En última instància, l'objectiu del document és aportar reflexions o recomanacions que puguin tenir aplicació pràctica, amb una adequada visualització dels límits existents en les potestats normatives i de pràctica administrativa que afecten la política tributària.

2. Mesures fiscals per a la reactivació a curt termini

La reactivació requereix l'impuls de la demanda agregada que, amb l'atonía actual de la demanda interna, no té altra via de reequilibri que no sigui la de l'exportació. Per això cal ser competitius en preus, la qual cosa en el mercat global es traduirà en demanda externa i, si escau, substituir béns importats per béns produïts al nostre país en condicions més atractives. Aconseguit això, la seqüència lògica ha de comportar producció, generació de renda i augment tant del consum privat –que permetrà recaptació fiscal i així finançar consum públic– com de l'estalvi –que finançarà inversió privada i pública.

Avui el nostre problema és de competitivitat, de productivitat i de costos unitaris, amb els laborals inclosos. En una zona monetària integrada això requereix, a falta d'una moneda que es pugui depreciar, procedir a una devaluació fiscal interna, de costos.

Actualment el diferencial d'Espanya pel que fa a la mitjana de la Zona Euro se situaria en el 10%. Més enllà de la magnitud exacta de la xifra, que depèn de l'indicador concret i el període de referència que es prengui,¹ l'objectiu de tancament del diferencial és prou important a l'hora de traduir-lo en reducció dels costos de diferent naturalesa i d'acord amb els seus pesos respectius en els costos unitaris totals.

Aquesta baixada no es pot assolir (ni seria raonable fer-ho) només amb una rebaixa fiscal (per exemple en les cotitzacions), sinó que també calen reformes estructurals i d'altres més immediates, com la contenció i/o reducció salarial. Aquests canvis fiscals 'devaluadors' s'han de fer, d'altra banda, en consonància amb els objectius de consolidació fiscal i amb les palanques d'equitat activades.

En aquest sentit cal recordar que si volem augmentar la competitivitat és millor el creixement de la productivitat que les reduccions salarials. Però també que les reduccions són una alternativa millor que l'atur i que les diferències d'aplicabilitat marquen el curt i el llarg termini. Així mateix, assenyalem que alguns informes indiquen que per a la consolidació fiscal caldria retallar unes quantes vegades més en despesa que el que es pugui augmentar en impostos a causa dels desincentius que aquests generen en el comportament dels individus i de les empreses, així com al caràcter estructural i d'efecte més permanent de les primeres sobre els segons.

El creixement econòmic és sempre més desitjable que els ajustaments en la despesa i els augments de fiscalitat, per la qual cosa cal afavorir-ne les condicions. Per això el crèdit continua sent una de les palanques també indispensables per a la reactivació. En absència d'aquest, el creixement ha de provenir de l'augment de la competitivitat, que mentre no millori per l'efecte de reformes estructurals profundes que augmentin la

¹ Des de l'inici de la unió monetària el 1999 fins al 2007, els costos laborals unitaris en l'economia espanyola van augmentar un 27,3%, mentre que a l'àrea de l'euro ho van fer un 13% i a Alemanya un -2,3%. Per tant, el diferencial acumulat va ser del 14,3% respecte a l'àrea de l'euro i del 29,6% respecte a Alemanya. Durant el període de crisi aquest diferencial s'ha reduït lleugerament i ha passat a ser del 10,1% respecte als països de l'àrea de l'euro i del 24,8% respecte a Alemanya (font: Banc d'Espanya i Eurostat). Vegeu apèndix al respecte.

productivitat, s'haurà de procurar directament a través de la reducció dels costos unitaris.

Intentar rebaixar un 20% els costos unitaris, posem per cas, amb una sola mesura fiscal, per exemple en cotitzacions socials, ens portaria a una reducció propera a vint punts dels quasi trenta que graven avui l'ocupació, amb un impacte equivalent gairebé al de la recaptació global de l'IVA. Per tant, no es poden proposar mesures úniques ni tan radicals, sinó que aquestes han de ser diverses i complementàries, graduables en el temps i, potser, concentrades en col·lectius específics (de més impacte, però d'abast més reduït).

En aquest sentit, **el CAREC proposa en aquest apartat de mesures a curt termini:**

Una reducció de les cotitzacions socials i l'increment paral·lel de la imposició sobre el consum, plusvàlues i altres.

Postula aquesta reducció pel seu esperat impacte en la creació d'ocupació a les petites i mitjanes empreses, més que a les grans empreses, i sobretot per als perfils laborals amb retribucions més baixes, la demanda dels quals és més sensible a la reducció dels costos de contractació.

D'altra banda, aquest grup de treballadors menys formats o joves a la cerca d'una primera ocupació són els principals perjudicats per un mercat dual com el que tenim i que tant dificulta, a través de la temporalitat, la millora de la productivitat de l'economia.

La reducció de les cotitzacions a la seguretat social suposaria una reducció del cost laboral –sempre i quan hi hagi una reforma de la negociació col·lectiva que permeti una major flexibilitat organitzativa de les empreses i un millor ajustament dels salaris a la productivitat–, que hauria de traduir-se en una disminució de preus i, per tant, de millora de la competitivitat i impuls de les exportacions.

A la vegada, en el mercat interior, la reducció de costos i el seu efecte també en termes de preus més competitius amb relació als productes i serveis importats afavoreix el consum de productes i serveis proveïts des del mercat domèstic i genera així un impuls addicional. Aquesta millora en la balança comercial produeix un augment del PIB i de l'ocupació. Evidentment, els resultats sobre un factor i l'altre depenen directament de la sensibilitat dels consumidors als canvis de preus relatius, així com de l'elasticitat de la demanda de treball respecte a una disminució en el cost relatiu d'aquest factor.

La baixada de recaptació resultant d'aquesta disminució de cotitzacions s'hauria de compensar amb la puja d'altres impostos. Serien elegibles l'IVA, la imposició especial (sobre algunes formes específiques de consum), alguns punts en rendes de capital i alguna altra mesura financera d'acompanyament. En tot cas, el gruix de la compensació es basaria en l'impost sobre el valor afegit. L'IVA, en l'actual procés d'harmonització fiscal, mostra prou recorregut cap a les mitjanes europees.^{IV}

També és probable que la tendència, observada a Europa, a l'ampliació de bases i a la simplificació de tipus porti a un cert increment recaptatori. D'altra banda, l'IVA és neutre en matèria d'exportació, fet que el fa més adient. L'aplicació d'aquest impost “a destinació” no resta doncs competitivitat a l'exportació. En sentit contrari, pel que fa al bé importat, el diferencial no n'afecta la competitivitat i en tot cas no la millora atès que està sotmès a un mateix tipus impositiu estatal.

Pel que fa al gravamen d'altres formes de consum, l'impost específic sobre les estades turístiques seria justificable aquí no només per la seva capacitat recaptadora sinó també pel seu caràcter complementari del lleure (al servei, per tant, de la imposició òptima) i com a compensador d'algunes externalitats que es creen sobre els territoris. De manera similar es podria considerar l'establiment de nous gravàmens sobre els vehicles tot terreny, de gran cilindrada i de luxe.

La indubtable regressivitat resultant d'augmentar l'IVA i complementàriament els impostos especials es pot atenuar des de la perspectiva de la comprensió social per la focalització en els contractes del segment de població activa més castigat avui per la crisi, tal com s'ha comentat, i des de l'avaluació global de la política fiscal en conjunció amb l'econòmica.

Pel que fa a les rendes de capital (en l'IRPF), hi ha marge efectivament per incrementar el gravamen de les derivades de plusvàlues més enllà del 19-21% actual, fet que a més permetria equilibrar el diferencial en el tractament d'altres rendes sense perjudicar les relatives a l'estalvi. Podria, si escau, explorar-se la possibilitat de que l'augment de gravamen s'orientés cap a les plusvàlues generades a curt termini.

Les dues mesures d'acompanyament –increment de l'IVA i rendes de capital– s'han d'aplicar amb cura i de manera pausada per tal de calibrar-ne les conseqüències.

Cal assenyalar que la disminució de les cotitzacions, perquè no afecti els drets futurs meritats pels treballadors, es podria avalar de cara al futur amb el que han de ser les incorporacions dels Fons de Reserva de la Seguretat Social.² Es tracta que la meritació de pensions resultant d'unes cotitzacions més baixes no quedi condicionada.

Remarquem en tot cas la importància –i la prioritat– de la creació d'ocupació tant pel seu impacte en els ingressos públics com per a individus i famílies respecte d'una situació d'atur, prestació social i futura pensió no contributiva.

El càlcul concret de la quantificació de la rebaixa de cotitzacions i la puja d'impostos d'acompanyament és complex, ja que les bases són elàstiques al tipus i no es pot

² Una rebaixa temporal i en aquest moment orientada a facilitar les noves contractacions podria comportar una expectativa de pensió futura també més baixa per als treballadors afectats. El sistema de repartiment hauria de permetre compensar la diferència per l'efecte de l'increment de cotitzants. El recurs al Fons de Reserva actuaria, únicament, com una última instància si el mecanisme de compensació, per efecte de la reactivació econòmica, no s'arribés a produir. (Vegeu a l'apèndix comentari i gràfic del professor Samuel Bentolila per il·lustrar la urgència de mesures orientades a promoure i facilitar l'ocupació –i per tant la integració– del segment més jove de la població activa.)

afirmar de manera concloent que un increment de tipus de l'IVA es traduirà en un increment de la recaptació. Sota el supòsit d'un increment de recaptació en la mateixa proporció en què augmentin els tipus, caldrà estimar adequadament quin ha de ser l'augment assumible de l'IVA, dels impostos especials i de la imposició sobre les rendes de capital que, alhora, permeti una reducció prou significativa i competitiva de les cotitzacions.

Així mateix, a igual recaptació es podria construir un equivalent, amb una quantia més elevada de reducció de cotitzacions, però focalitzada només en aquell col·lectiu més elàstic en la seva contractació al cost total per a l'empresa.

Afegim en aquest punt que sobre la base de les premisses i propostes d'aquest Informe no es considera la recaptació induïda per l'increment d'ocupació que es pugui crear per efecte de la implantació de la mesura i del seu impacte a través dels arrossegaments de renda i de consum, o de la reducció de la despesa associada al subsidi d'atur en la part corresponent a la nova ocupació que tingués dret a percebre'l i que, d'aquesta manera, s'estalviés. Aquesta consideració afavoriria en tot cas l'impacte positiu de la mesura.

Assenyalem finalment que: 1) en la línia del que s'apuntava en el document del CAREC sobre "Noves vies de finançament al sector privat", cal avançar en l'harmonització europea del règim fiscal aplicable a les rendes fàcilment deslocalitzables (institucions d'inversió col·lectiva com, per exemple, SICAV i societats patrimonials), de manera que no s'incentivi la competència fiscal entre els països de la Unió o de l'Eurozona i es preservi el principi d'equitat en el repartiment de les càrregues que suporten els contribuents, i 2) que per als serveis públics essencials (educació i sanitat), l'aplicació més extensiva del tipus reduït hauria de permetre que els increments proposats en l'IVA no castiguessin excessivament el finançador públic amb un preu més elevat per a la concertació sanitària i educativa que caracteritza la provisió d'aquests serveis a Catalunya.

3. Mesures fiscals per a un creixement sostingut i competitiu

Un segon grup de mesures buscaria una fiscalitat empresarial més competitiva en el marc europeu i a partir dels processos d'harmonització vigents.

Mesures relatives a la fiscalitat empresarial: l'impost de societats

Les mesures que es proposen s'inscriuen dintre de les limitacions que la nostra pertinença a la Unió Europea imposa. A falta encara avui de la que pugui ser, si així es fes efectiva, la regulació d'una base imposable consolidada entre països, suposarem el manteniment d'una base no consolidada, però sí progressivament harmonitzada.

Això no suposa, òbviament, que no hi hagi limitacions normatives a la capacitat legislativa dels Estats membres. La limitació fonamental resulta de la prohibició d'establir mecanismes o incentius fiscals que es puguin considerar ajuts d'Estat, una limitació que ha portat a la pràctica desaparició de la deducció per activitats exportadores, recuperació del valor del fons de comerç financer internacional, etc. Les úniques excepcions a aquesta limitació les trobem en la possibilitat d'establir deduccions per activitats de recerca, desenvolupament i innovació; incentius en la base imposable per raó de l'aplicació del coneixement als processos productius (la anomenada *patent box*³ com detallem més avall) i incentius per a petites i mitjanes empreses, entre d'altres.

En un moment en què la crisi requereix una disminució de l'endeutament de la nostra economia, especialment en el sector privat, i recomana un augment de la capitalització de les nostres empreses, constatem el desequilibri en el tractament fiscal en favor de l'endeutament amb relació als recursos propis.

³ La *patent box*, o reducció d'ingressos derivats de la cessió d'actius intangibles, és un incentiu fiscal destinat a les empreses amb la finalitat d'estimular i impulsar el resultat de les activitats d'R+D i reduir la dependència tecnològica de l'exterior. S'aplica també a la cessió d'ús de determinats actius no tecnològics.

La fiscalitat actual augmenta a més el desequilibri entre la fiscalitat empresarial, personal i societària, i esbiaixa els incentius a favor de les grans empreses que distribueixen beneficis a costa, si escau, de més finançament extern. Una pràctica, d'altra banda, molt allunyada de la realitat de la petita i mitjana empresa familiar catalana que reinverteix més que no distribueix, que estalvia més que no s'endeuta.

Com a resultat, proposem aquí que **s'analitzi la introducció d'incentius fiscals per afavorir la solvència de les empreses reforçant els seus fons propis.**

Efectivament, avui és sabut que els interessos pagats pel deute són partides fiscalment deduïbles, mentre que la retribució dels fons propis no ho és. Cal recordar que en l'Informe inicial del CAREC ja es comentava que "S'haurien d'establir mesures fiscals que afavoreixin la millora de la solvència i dels fons propis de les empreses".

Aquest objectiu, contemplant sempre l'impacte recaptatori, passaria per analitzar la possibilitat de:

a) **Considerar com a despesa deduïble una retribució nocial (estimativa) dels fons propis**, per considerar com a partida deduïble en l'impost de societats una retribució calculada sobre els fons propis ajustats de les entitats (aquesta mesura l'apliquen alguns països com ara Bèlgica).

b) Una **reducció del tipus de gravamen sobre els beneficis no distribuïts i aplicats a reserves indisponibles**. Aquesta mesura es pot concretar condicionant la reducció del tipus aplicable a la realització de determinades aplicacions i/o actuacions (supòsits en què els beneficis no es reinverteixin i es doti una reserva indisponible, sense altres requisits, o bé exigint el compliment de determinats requisits addicionals). En aquest sentit, cal recordar que en l'actual marc fiscal ja es preveu una deducció per reinversió de beneficis però cal, per gaudir d'aquesta reducció (permet reduir la tributació al 18%), que els beneficis obtinguts provinguin de la transmissió d'elements de

l'immobilitzat material, intangible, inversions immobiliàries afectades a activitats econòmiques o valors representatius de fons propis que donin lloc a una participació superior al 5% del capital. I també cal que la reinversió es produeixi en aquests mateixos tipus d'actius.

La mesura proposada consistiria així a permetre l'aplicació de la deducció quan el que es reinverteixi sigui qualsevol tipus de benefici. És a dir, que no sigui únicament la reinversió de beneficis extraordinaris la que doni lloc a la reducció de la tributació, sinó també la de qualsevol altre tipus de benefici o renda positiva. Addicionalment, també es podria considerar com a criteri regulador el manteniment o augment de la plantilla de treballadors.

Un segon àmbit de mesures relatives a la fiscalitat empresarial té a veure amb la **revisió de les deduccions** en l'impost de societats.^V Es tractaria de revisar els diferents incentius vigents amb l'objectiu de guanyar eficàcia, neutralitat i transparència en la configuració de l'impost de societats i **considerar una possible reducció paral·lela del tipus de gravamen** si la esmentada revisió de les deduccions, que actuen tant sobre la base com sobre la quota de l'impost, generés un increment de la recaptació.

En tot cas, cal una adequada valoració cost-benefici dels diferents incentius vigents, com també s'hauria de fer amb relació a aquells incentius de vigència temporal limitada, com el de la llibertat d'amortització per adquisició d'elements nous de l'immobilitzat material i el d'inversions immobiliàries afectades a activitats econòmiques.

Com ja s'ha indicat en les premisses que articulen les propostes d'aquest Informe, cal incorporar una visió conjunta d'ingressos i despeses pensant en la màxima prioritat de l'equilibri recaptador del sistema. Per tant, qualsevol actuació en l'àmbit de les deduccions haurà de tenir el seu correlat en l'ajustament del tipus de gravamen en un sentit o l'altre.

Igualment sembla raonable que tota reforma proposada en aquest Informe mantingui un equilibri en el tractament que es doni a les rendes dels treballadors autònoms amb activitat empresarial sota fórmula jurídica no societària.

Altres mesures proposades són:

- **Permetre la possibilitat de compensar bases imposables negatives cap enrere** amb el límit de la prescripció. Es podria establir la possibilitat d'obtenir finançament atorgat per algun organisme públic per a les empreses que estiguin en aquesta situació a fi de dirigir el crèdit selectivament a qui, abans de la crisi, era solvent i premiar així el compliment fiscal. Això faria veritablement simètric el partenariat fiscal entre l'empresa i l'Administració.

- **En relació amb l'incentiu conegut com a patent box** (article 23 de la Llei de l'impost sobre societats), **recomanem millorar-ne el contingut en les línies següents:**
 - a) En la configuració actual només s'aplica a les cessions d'ús de determinats actius intangibles, però no permet que s'apliqui a aquells casos en què es produeix una venda de productes que incorporen un fort component de coneixement al seu procés productiu. Caldria considerar la possibilitat d'aplicar la *patent box* també en aquests casos.

 - b) D'altres podrien consistir a modificar la configuració del límit quantitatiu (que deixés d'estar referit al cost de creació de l'actiu i passés a ser un percentatge de la base imposable) i que es permetés aplicar-lo a les empreses no creadores de l'actiu intangible (com en la normativa foral del País Basc).^{VI}

- **Aplicar un crèdit compensador (*matching credit*)⁴ per corregir la sobreimposició de determinats ingressos per exportació:** els ingressos per exportació de serveis de caràcter tècnic acostumen a suportar una sobreimposició quan són fronterers (*cross-border*). Això es produeix perquè és habitual que aquests serveis es facin tributar als estats d'origen per l'import total, mentre que a l'Estat espanyol tributen per l'import net. Convé assenyalar que els mecanismes per corregir la doble imposició internacional actuen sobre la renda neta i no sobre l'import total que pot haver estat objecte de gravamen a l'estranger. Això fa que aquests tipus de rendes puguin acabar suportant una sobreimposició que, si escau, perjudicaria l'activitat exportadora de serveis de les empreses catalanes. Caldria, doncs, estudiar la possibilitat d'aplicar una deducció compensatòria, per no perjudicar l'activitat exportadora de serveis de les empreses.

- **Reducció de la tributació per repatriació de beneficis.** En el context econòmic actual, pot ser interessant permetre la repatriació dels beneficis que els grups catalans i espanyols tenen en filials situades en altres jurisdiccions i que no es porten actualment cap a la matriu perquè la distribució de dividends des d'aquestes filials no permet aplicar l'exempció prevista per als dividends generats fora del país.

La mesura, l'estudi de la qual proposem, podria consistir a establir una tributació reduïda per a aquests dividends (5-10%) sempre que es reinvertissin en elements de l'immobilitzat material, intangible o inversions immobiliàries afectades a activitats econòmiques o bé, sense necessitat de reinversió, si l'empresa o grup que rebés els dividends donés compliment al requisit de creació de llocs de treball.

⁴ El contribuent podria optar, en aquests casos, per aplicar la normativa general de deducció per doble imposició o bé per deduir un percentatge de la renda bruta obtinguda a l'Estat d'origen, percentatge que estaria establert per llei.

En matèria de l'impost sobre la renda de les persones físiques

El CAREC constata que el tram autonòmic de la tarifa de l'IRPF aplicat a Catalunya és el més alt de l'Estat, per la qual cosa no sembla convenient, des d'un punt de vista d'equitat i d'eficiència del sistema –en termes de risc sobre la localització i per tant sobre la recaptació, incrementar aquest diferencial amb relació a la tarifa real aplicada a la resta de comunitats. A més, cal tenir en compte que els límits en les bases imposables a partir dels quals s'apliquen aquests tipus marginals no són gaire alts. Per aquest motiu valorem que plantejar-se una elevació de tipus o una reducció dels imports de la base imposable que determinen l'aplicació dels tipus marginals pot afectar negativament la competitivitat econòmica del país, els incentius i l'emprenedoria.

- **Alternativament**, com ha quedat recollit en el primer bloc de mesures d'aquest Informe i avançant també en alguna de les propostes sobre racionalització del marc fiscal que es plantejaven en el document per a la Cimera Econòmica, i amb totes les cauteles que requereix la gravetat del moment, **pot haver-hi un cert marge per pujar el tipus que s'aplica als guanys i rendiments de capital** (21% a partir dels primers 6.000 euros/any), en la línia del que ja ha quedat expressat anteriorment (veure fulls 10-12)
- També caldria **revisar i millorar el règim tributari tant dels impatriats com dels expatriats**. En el primer dels casos, per afavorir que Catalunya sigui més atractiva com a lloc de residència d'investigadors i altres treballadors especialment qualificats que es traslladin a viure al nostre país. En el segon (expatriats), per tal d'afavorir la sortida als mercats internacionals de les nostres empreses i millorar, en particular, l'exportació. En aquest sentit, caldria ampliar l'exempció a aquelles feines o desplaçaments a l'estranger relacionats amb estratègies d'inversió en nous mercats.

- Finalment, fet que no li resta importància, caldria fer un esforç a fi que **la base imposable de l'impost reflectís bé la capacitat econòmica real dels individus per evitar la discriminació en termes de pressió fiscal entre tipus de rendes i activitats.** Aquesta proposta ja es recomanava en l'Informe del CAREC per a la Cimera Anticrisi del 25 de març passat.

Finalment, en aquest àmbit de l'IRPF cal assenyalar que: 1) no es considera adient la reintroducció de la desgravació fiscal en l'IRPF per la inversió en habitatge,⁵ ni que sigui amb caràcter extraordinari, pels seus efectes, tant en incidència final en preus com per no resoldre el problema fonamental del lloguer; 2) que es considera necessari que cada any es revisin i s'adeqüin els diferents trams de la tarifa de l'IRPF d'acord amb la inflació.⁶

Amb relació a l'IVA

La Comissió Europea està treballant en l'elaboració d'una proposta de Directiva per tal de crear un IVA amb menys capacitat de maniobra i discrecionalitat – per part dels Estats que no ara i amb més potència recaptatòria. Es pretén aconseguir aquest objectiu reduint les exempcions tributàries, fins i tot algunes de les que fan referència al sector financer. Tot i que caldrà esperar al text definitiu d'aquesta possible reforma, les línies anunciades poden estar orientades, a criteri del CAREC, en una bona direcció, la de més neutralitat en l'aplicació de l'impost i de més eficiència en la generació de recursos públics.

⁵ El CAREC considera que la possible recuperació de la deducció per adquisició d'habitatge habitual, en el marc de l'IRPF, no seria una mesura adequada. L'existència d'aquest incentiu fiscal podria incidir a l'alça en els preus dels habitatges i produir un efecte de transferència de rendes des dels contribuents als promotors immobiliaris i els constructors. Cal recordar també que a l'Estat espanyol la taxa d'habitatge en propietat és molt alta i, en canvi, el mercat de lloguer es molt dèbil (al voltant del 13%, mentre que a Alemanya i a França aquesta taxa supera el 40% i al Regne Unit està al voltant del 13%). Aquesta baixa taxa d'habitatge de lloguer pot afectar negativament la mobilitat geogràfica dels treballadors. Afavorir fiscalment la compra d'habitatge tampoc no sembla adequat des d'aquesta perspectiva.

⁶ No fer-ho suposa, com es sabut, elevar l'IRPF cada any de manera poc transparent, tot i que ha estat una pràctica que s'ha seguit moltes vegades.

En aquesta línia es recomana una **revisió de tots els béns i serveis que actualment tributen al tipus reduït i superreduït**, de manera que només els que siguin considerats com a productes realment de primera necessitat o béns preferents puguin gaudir d'aquest avantatge fiscal.

També es considera molt recomanable **aplicar el criteri de "caixa" i no el de "meritació"** en l'IVA a ingressar, per evitar que les empreses hagin d'ingressar un IVA que no han cobrat i que potser no cobrin mai.⁷ També es podria estudiar la possibilitat d'**ajustar els terminis legals per poder recuperar l'IVA en cas d'impagament als establerts en la normativa reguladora de la morositat**.

Impost sobre transmissions patrimonials

Amb relació a l'impost sobre transmissions patrimonials, el CAREC creu que seria recomanable una modificació de la norma que avui estableix que quan es produeix una transmissió d'accions o participacions en el capital d'una companyia en la qual més del 50% del valor del seu actiu està constituït per béns immobles situats en territori espanyol, i com a conseqüència de la transmissió l'adquirent passa a tenir més del 50% del capital de la societat, la transmissió d'aquests valors no està exempta d'IVA i ITP, sinó que tributa per ITP aplicant-hi el tipus previst per a la transmissió d'immobles.⁸

Aquesta norma es va aprovar amb una clara finalitat: evitar que, mitjançant la interposició de societats, s'eviti pagar l'ITP corresponent a les transmissions immobiliàries. El problema rau en el fet que aquesta norma antielusió també s'aplica si els béns immobles estan destinats a activitats econòmiques.⁹ Amb aquest propòsit,

⁷ Cal fer dues consideracions. En primer lloc, que aquesta mesura només és aplicable a empreses de fins a 2 milions d'euros de volum de negoci, prèvia consulta al Comitè de l'IVA. No cal fer la consulta si la mesura s'aplica per part dels Estats membres a empreses amb un volum de negoci de fins a 500.000 euros. En segon lloc, s'ha de tenir present que aquesta mesura no perjudica les finances del sector públic, atès que en paral·lel al fet que el proveïdor no ingressa l'IVA fins que cobra la factura, el destinatari de l'operació tampoc se'l pot deduir fins que no la paga.

⁸ També s'aplica aquest article si una participació ja superior al 50% és objecte d'ampliació posterior. Així ho estableix l'art. 108 de la Llei del mercat de valors.

⁹ Per exemple, transmissió de valors que representen més del 50% d'una empresa del sector de l'energia, en la qual més del 50% del seu actiu està integrat per una central de generació d'electricitat.

caldrà deixar fora del seu àmbit d'aplicació les transmissions de valors corresponents a societats en les quals, tot i que els béns immobles suposin més del 50% del valor del seu actiu, aquests estiguin destinats a una activitat econòmica real i efectiva.

Respecte d'un nou impost sobre transaccions financeres

Si no a través de l'IVA, donada la dificultat de la seva base de càlcul, el CAREC dóna ple suport als treballs de la Comissió Europea en l'àmbit de la imposició de les transaccions financeres, en la mesura que no tinguin un impacte sobre l'estalvi, el finançament empresarial i les transaccions mercantils corrents. La recaptació generada per aquesta mesura podria ser elevada i en principi s'aplicaria als pressupostos dels diferents Estats membres de la UE.

Cal veure què succeeix finalment amb aquesta iniciativa. El CAREC considera que és una mesura possiblement adequada, però convé que s'adopti i s'articuli de manera conjunta.

4. Lluita contra el frau i l'elusió fiscals, administracions tributàries, seguretat jurídica i competitivitat

La lluita contra el frau fiscal

El frau fiscal és un element molt negatiu per a qualsevol societat democràtica, sigui quin sigui el moment en què es produeixi. Però en un entorn com l'actual, amb la necessitat d'aconseguir una adequada consolidació pressupostària com un dels objectius de les polítiques econòmiques, l'existència d'un elevat frau fiscal és especialment preocupant. A més, afecta molt negativament la necessària cohesió social a la qual ens referíem abans.

Clarament, l'article 108 de la Llei del mercat de valors no està pensat per a aquests casos, en els quals mitjançant la venda d'accions no s'està buscant la transmissió última d'un immoble.

Hi ha marge, amb realisme i sense sobreestimar el potencial de recaptació addicional que se'n derivaria (el diferencial pel que fa a la mitjana de la UE és més gran, però relativament), per a la reducció de la grandària de l'economia submergida amb relació a altres Estats del nostre entorn.

En aquest sentit, el CAREC considera **essencial que es lluiti contra les ocultacions fiscals i la defraudació tributària en general, en un triple vessant:**

- a) **Mitjançant una adequada cooperació internacional.** Cada vegada és més forta la pressió sobre les jurisdiccions que tradicionalment s'han negat a participar en els procediments d'intercanvi d'informació tributària amb altres Estats. El CAREC considera que aquests esforços per evitar que cada vegada siguin menys les jurisdiccions "no cooperatives" són molt positius, tant per a la recuperació econòmica, com per a l'equitat i la consolidació pressupostària.
- b) Amb un **funcionament eficient de l'Administració Tributària en la seva tasca d'inspecció i comprovació.**
- c) **Amb mesures unilaterals antifrau.** Són exemples d'aquest tipus de mesures la regulació de la transparència fiscal internacional i les mesures conegudes com antiparadisos fiscals.

En la mateixa direcció, tot i que no es tracti de mesures unilaterals pròpiament dites, cal promoure **mesures contra la deslocalització** d'actius, activitats i persones.¹⁰

¹⁰ En aquesta línia avancen la reforma alemanya "anti-restructuring" i les mesures del Regne Unit per evitar la deslocalització d'intangibles. També als Estats Units trobem la codificació de la doctrina "economic substance" i les regles antideslocalització d'intangibles i de seus d'empreses (*Stop Tax Haven Antiabuse Act 2011*, del senador Levin).

El problema de l'elusió fiscal

Avui, l'arbitratge de modalitats de rendes i figures tributàries, en particular entre l'IRPF i l'IS –atesa la diferència en els tipus dels dos impostos i el caràcter progressiu en el primer i proporcional en el segon–, resulta contrari als principis de la imposició i als objectius que animen el legislador. Aquest fet no té únicament un impacte potencialment negatiu en termes de menys recaptació, sinó que també el té en termes d'eficiència i d'equitat per al conjunt del sistema.

En aquest sentit, es proposa una fiscalitat dissuasiva o la possibilitat de reintroduir la transparència fiscal o un mecanisme similar, per a activitats professionals i artístiques i per a totes aquelles altres activitats que no tinguin una estructura empresarial consolidada efectivament en recursos i mitjans i que suposin un abús de formes jurídiques en perjudici de la Hisenda Pública i la col·lectivitat dels ciutadans.

Administracions tributàries, seguretat jurídica i competitivitat

En l'informe del CAREC per a la cimera de març es feia referència que " L'Administració tributària s'ha de regir pels principis de seguretat jurídica, senzillesa administrativa i sentit de l'equitat fiscal. Però això, a vegades, no és tant un problema del tribut en si mateix com de la manera en què aquest s'administra. És important que l'actuació de l'Administració tributària estigui fonamentalment orientada al descobriment i regularització d'incompliments tributaris i a la lluita contra l'economia submergida".

Hi ha un ampli consens a considerar que l'objectiu fonamental de les autoritats tributàries de qualsevol Estat democràtic és vetllar pel compliment voluntari de les obligacions fiscals, orientant els seus esforços al descobriment i la regularització dels incompliments fiscals. De fet, cal saber prioritzar i focalitzar un esforç i uns recursos escassos no tant sobre el que paga, com sobre el que no paga i no compleix amb les seves obligacions.

Aquesta és una tasca que s'ha de fer però respectant escrupolosament el principi de seguretat jurídica per als particulars, bé siguin ciutadans o empreses.

A banda que una situació d'inseguretat jurídica és negativa des del punt de vista de la correlació de drets i deures entre Administració i ciutadans en una societat democràtica, la inseguretat jurídica en l'específic àmbit tributari pot arribar a afectar l'atractiu que un determinat país o Estat pugui tenir per a les inversions internacionals.

Sens dubte, la manca de seguretat jurídica es converteix en un factor negatiu per a la competitivitat d'un país. En efecte, no és inhabitual que la Direcció General de Tributs del Ministeri d'Economia i Hisenda, centre directiu que té atribuïda la capacitat d'interpretar les normes tributàries amb caràcter vinculant (la DGT interpreta i l'Agència aplica) canviï de criteri en relació amb una mateixa situació de fet. Quan això succeeix, l'Agència Tributària aplica el nou criteri retroactivament vulnerant el principi de confiança legítima dels particulars en l'Administració, principi àmpliament reconegut en la jurisprudència del Tribunal Suprem.

No s'ha d'oblidar que per recórrer contra una liquidació d'Hisenda cal, a més, pagar o presentar un aval per evitar l'execució del patrimoni de qui presenta el recurs. I que un litigi d'aquestes característiques pot arribar a durar més de 10 anys. Tampoc és infreqüent que l'Agència Tributària incompleixi les resolucions vinculants (ho són per a l'Agència, precisament) de la Direcció General de Tributs. L'Agència Tributària tampoc es considera vinculada per pronunciaments propis anteriors.

D'altra banda, per aconseguir un pronunciament de l'Administració amb relació a una situació particular (per ex., la fiscalitat d'una operació empresarial o d'una inversió particular) es permet presentar una consulta a la Direcció General de Tributs que aquesta ha de contestar en un termini màxim de sis mesos. Les contestacions a les consultes són vinculants per a l'Administració tributària.

El problema és que el termini de sis mesos no es respecta en moltes ocasions i no és possible conèixer la resposta en temps hàbil. Això és sensible i ha donat lloc a una percepció d'inseguretat basada també en la constatació que l'Administració se separa dels precedents prèviament publicats.

Per evitar o minimitzar aquest tipus de situacions, **el CAREC considera convenient:**

d) **Orientar els esforços de l'Agència de l'Estat a descobrir incompliments tributaris més que a plantejar debats interpretatius amb les persones que ja declaren les seves rendes i el seu patrimoni**, aplicant i respectant el principi de confiança legítima dels ciutadans en l'Administració.

e) **Introduir nous mecanismes objectius per millorar la seguretat jurídica en l'àmbit tributari**. Sense abandonar el sistema de consultes, cal que l'Administració tributària publiqui i actualitzi, de manera periòdica, una llista de pràctiques, conductes i interpretacions que es consideren incompliments de la normativa tributària. Aquestes llistes o *guidelines*, que haurien de ser necessàriament molt àmplies i detallades, permetrien clarificar la posició de les hipotètiques futures inspeccions o comprovacions a particulars i empreses.

Altres mesures podrien consistir a eliminar les obligacions de documentació de les operacions vinculades realitzades per les PIMES restringint-ne l'aplicació a les operacions transfontereres.

En general, es tracta, en definitiva, de **guanyar seguretat jurídica i evitar conflictivitat fiscal**. Seguretat jurídica que també s'hauria de vincular a l'estabilitat i previsibilitat de la legislació fiscal, excloent-ne canvis dràstics i sobtats sense clàusules de transitorietat raonables.

APÈNDIX AMB NOTES, TAULES I GRÀFICS

Sobre els costos laborals unitaris (CLU) (font: BdE, 2011, i FEDEA, 2011)

Tot i que no és l'únic element rellevant, el CLU és una variable molt important per a la competitivitat exterior d'una economia. Es pot reduir ja sigui reduint els costos laborals, ja sigui augmentant la productivitat. A Espanya, malgrat l'acusat increment de la desocupació (de l'11,5% de 2007 al 21% de 2011), la productivitat aparent del treball (producció dividida per ocupació) només ha augmentat un 6,5% entre 2007 i 2010 (i la productivitat total dels factors, que ens dona una idea del nivell d'eficiència i progrés tècnic d'una economia més enllà de l'acumulació de factors productius com el treball i el capital físic, ha caigut un 1,7%).

Figure 2 Unit labour costs for Eurozone periphery, business sector excluding agriculture

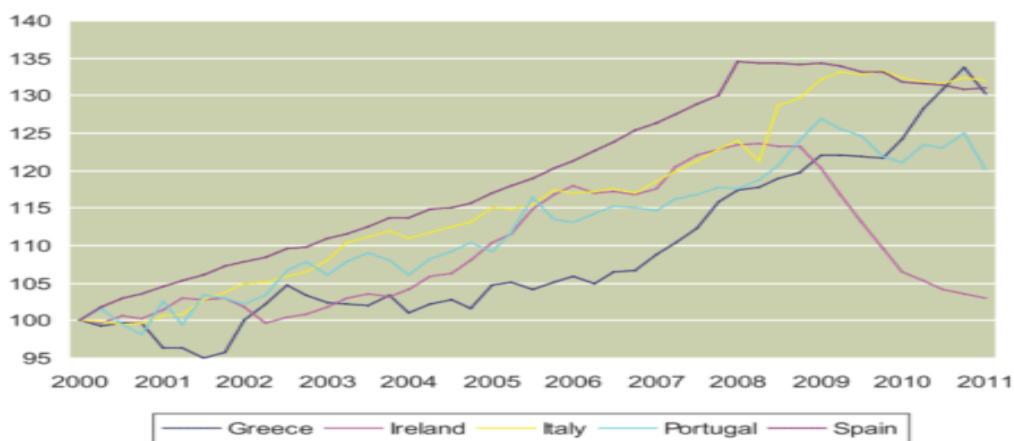
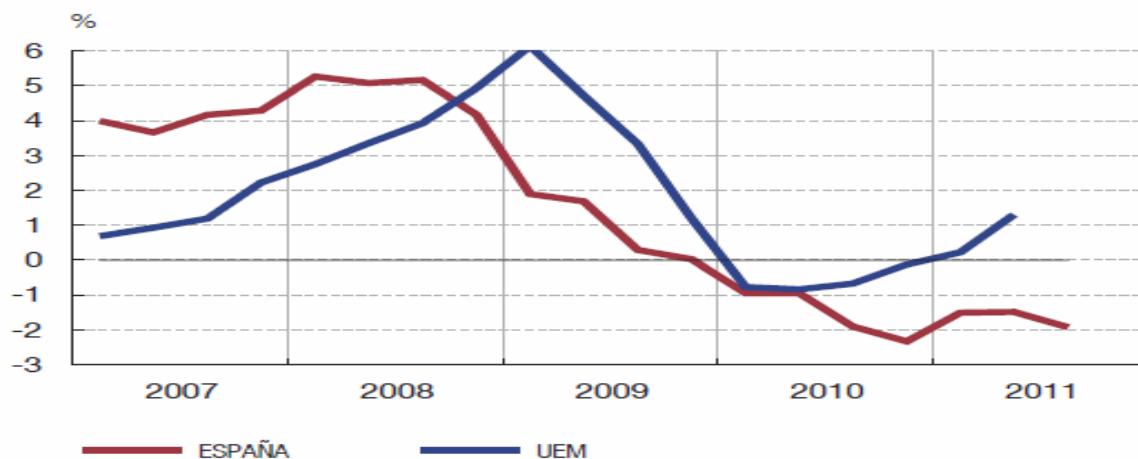

GRÁFICO 3

COSTES LABORALES UNITARIOS (b)

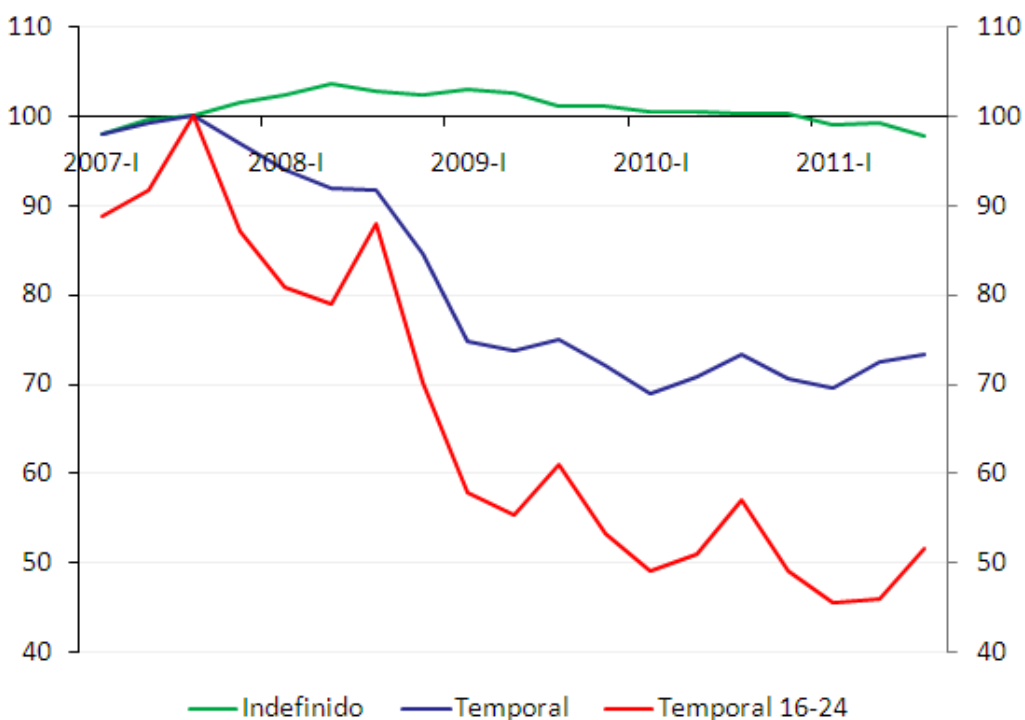

El problema de l'accés al mercat de treball dels més joves

El gràfic que il·lustra aquesta nota visualitza l'evolució de l'ocupació (indefinida, temporal i joves) prenent com a referència el valor 100 en el tercer trimestre de 2007 (punt màxim de l'ocupació a Espanya en el darrer cicle d'expansió). En relació amb aquest valor de referència, l'ocupació indefinida ha baixat un 2%, la temporal un 30% i la de la població jove un 50%.

Així, la incidència de la crisi sobre els assalariats indefinits ha estat relativament més baixa, de manera que l'ajust s'ha focalitzat en els assalariats temporals (sense oblidar als autònoms, l'ocupació dels quals s'ha reduït un 18%). Aquesta evolució reforça la visió dels indefinits com *insiders*, protegits fins i tot en les crisis més fortes (fins avui). Entre els temporals, els més afectats són els joves (cal assenyalar que al tercer trimestre de 2007 la taxa de temporalitat d'aquest grup d'edat era del 65%).

Font: prof. Samuel Bentolila (bentolila@cemfi.es). Publicat el 6.12.2011 a <http://www.nadaesgratis.es/>

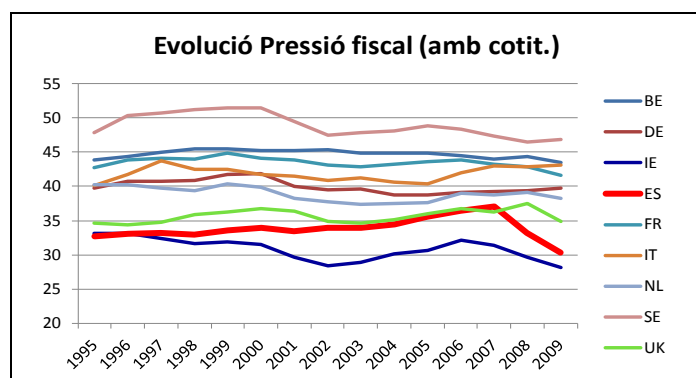
Comentaris al pes i l'estructura del sistema fiscal

El 2009, la pressió fiscal a Espanya és de les més baixes de la Unió Europea (30,4%) i només se situen per sota Irlanda, Bulgària, Romania i alguns països de l'Est. Es troba vuit punts per sota de la mitjana ponderada de la UE (38,4%) i nou de la mitjana dels països de la zona euro (39,1%). Aquest baix nivell de pressió fiscal s'aguditza encara més quan s'exclouen les cotitzacions a la Seguretat Social. En aquest cas se situa en el 18% i només estan per sota Eslovàquia i Romania. Ara bé, aquest és un indicador agregat que relaciona la recaptació impositiva amb el PIB i, per tant, una limitació molt important és que la pressió fiscal resulta molt influïda pel frau fiscal, que erosiona el nivell de recaptació i, per tant, en redueix el valor.

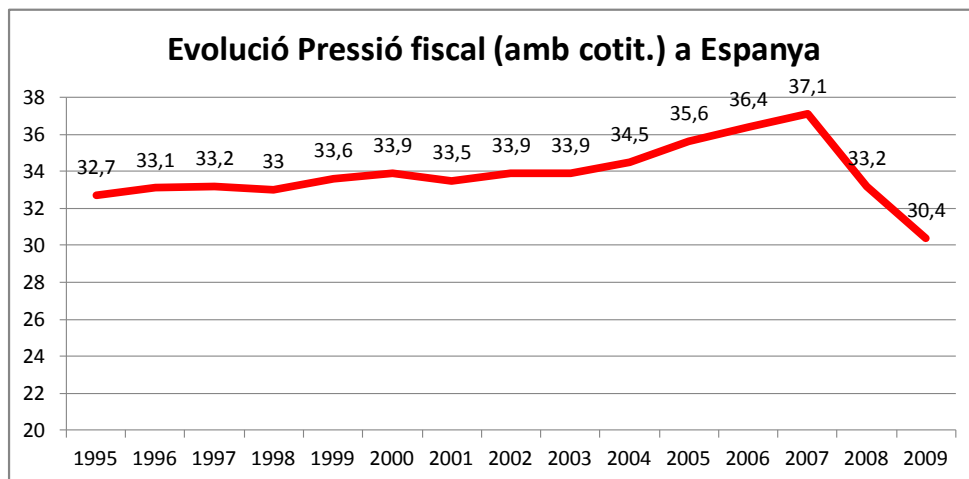
Un aspecte més interessant és l'evolució. Es constata que la pressió fiscal a Espanya, des del 1995 fins al 2007, ha crescut 4,4 punts, atès que ha passat del 32,7% al 37,1%, si bé l'impacte de la crisi ha fet que el 2009 se situï en el 30,4%.

Per poder efectuar comparacions internacionals més homogènies caldria analitzar l'esforç fiscal, que consisteix a relativitzar la pressió fiscal per a la renda nacional per càpita. En aquest cas, Espanya se situa entorn de la mitjana europea.

Un tercer indicador que permet mesurar la càrrega fiscal és la càrrega que suporten les rendes salarials. En aquest cas, el darrer estudi de l'OCDE posa de manifest que el *gap* fiscal (el percentatge que representen els impostos directes i les cotitzacions socials sobre els salaris a Espanya amb relació a altres països) en el cas de matrimonis amb dos fills i un únic perceptor de rendes equivalents al salari mitjà a Espanya se situa significativament per sobre de la mitjana de l'OCDE (33,8% respecte al 24,8%). Es pot afirmar que a Espanya hi ha una càrrega fiscal dual: la que suporten les rendes del treball i la que suporten les rendes del capital (o, dit d'una altra manera, els assalariats envers els empresaris i professionals).

Font: Comissió Europea, 2011: evolució impositiva a la Unió Europea.

Notes

^I L'economia catalana ha passat de créixer per sobre del 3% el 2007 a registrar un descens del 4% el 2009 i pràcticament estancar-se el 2010 (0,1%). En aquest període, la taxa d'atur s'ha triplicat i se situa prop del 18%. El 2011, la recuperació econòmica serà feble: el PIB de Catalunya creixerà el 0,7% segons el consens de previsions i l'atur continuarà escalant fins a assolir gairebé el 20% de la població activa.

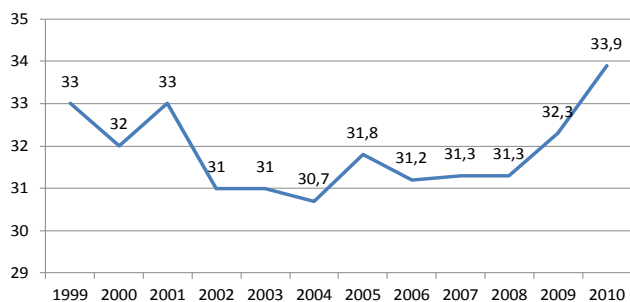
La incertesa sobre com afectaran al creixement els processos de consolidació fiscal arreu d'Europa i la crisi del deute fa necessari adoptar mesures d'impuls. Perquè a mesura que comencem a créixer es reduirà la vulnerabilitat de la nostra economia, en termes d'una reducció del recurs a l'emissió de deute públic en un context de desconfiança i volatilitat dels mercats.

^{II} En el primer semestre del 2011, el dèficit públic de la Generalitat arribava a l'1 % del PIB, dues dècimes per sota de l'objectiu fixat per al conjunt de comunitats autònomes (1,3 % del PIB de cada autonomia). En el cas de l'economia espanyola, durant el primer semestre el dèficit del conjunt de les administracions públiques (central, autonòmica i local) se situa en el 3,9 % del PIB, amb un objectiu del 6% per al conjunt de l'any.

^{III} La crisi econòmica ha incrementat de manera molt important el nivell de desigualtat a Espanya a causa, fonamentalment, de l'augment de l'atur i la pèrdua de renda disponible de les llars, no a canvis en l'estructura fiscal a favor de la imposició indirecta i en detriment de la directa com ho demostra el fet que des del 2005 el pes dels impostos directes respecte dels indirectes ha augmentat. Els anys 2007, 2008 i 2009, la recaptació per impostos directes (sense cotitzacions a la Seguretat Social) va superar els indirectes en uns 25.000 milions d'euros. Si es mesura el grau de desigualtat a través d'un indicador comunament utilitzat com l'índex de Gini, segons dades d'EUROSTAT, aquest ha passat del 31,3% el 2008 al 33,9% el 2010, el nivell més elevat dels darrers dotze anys. El sistema fiscal en la seva globalitat i en els seus resultats finals ha de contribuir a la reducció de les diferències personals de renda i contribuir així a la cohesió social.

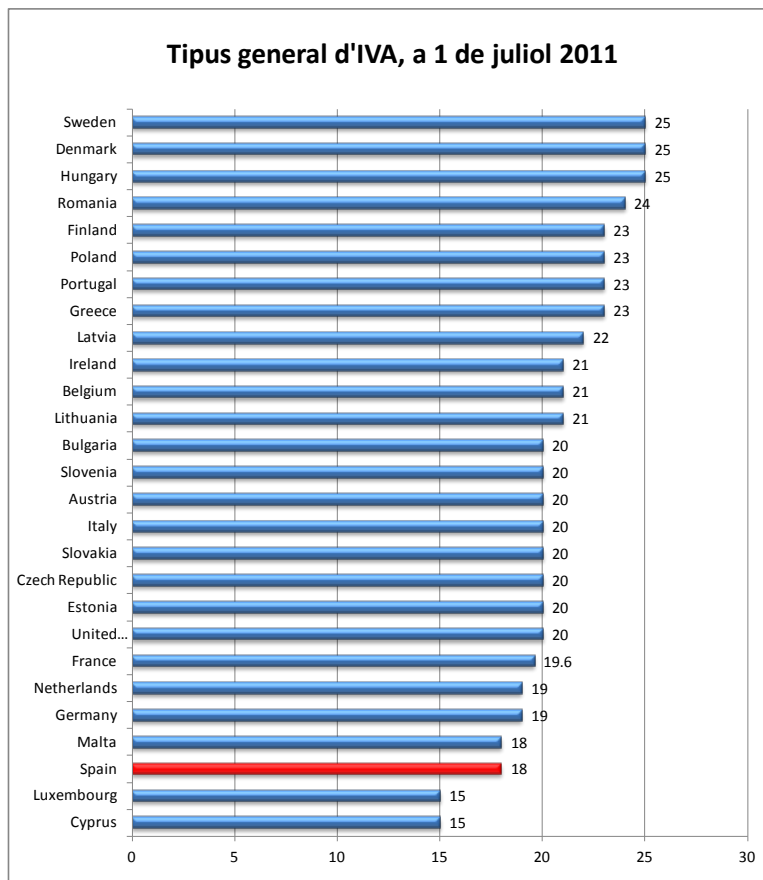

Evolució de l'Índex de Gini a Espanya

Font: EUROSTAT.

IV

Font: Comissió Europea (2011): tipus de l'IVA aplicats als Estats membres de la Unió Europea.

V

Cuadro 3. BENEFICIOS FISCALES 2011 EN EL IMPUESTO SOBRE SOCIEDADES, POR CONCEPTOS			
Concepto	Número beneficiarios	Importe (millones euros)	Estructura
A. Ajustes en la base imponible:	-	242,99	6,5%
A.1. Libertad de amortización con mantenimiento de empleo ⁽¹⁾	-	25,54	0,7%
A.2. Restantes supuestos de libertad de amortización y amortizaciones especiales	-	14,09	0,4%
A.3. Dotaciones a la reserva para inversiones en Canarias	3.288	152,54	4,1%
A.4. Régimen especial "33ª Copa del América" ⁽¹⁾	-	9,00	0,2%
A.5. Régimen especial de las entidades navieras en función del tonelaje ⁽¹⁾	62	24,70	0,7%
A.6. Determinadas ayudas e indemnizaciones públicas	-	17,12	0,5%
B. Tipos reducidos:	-	1.446,92	38,4%
B.1. Tipo del 25% para PYME	433.167	683,16	18,2%
B.2. Reducción tipo PYME por mantenimiento o creación de empleo ⁽¹⁾	175.033	323,58	8,6%
B.3. Tipo del 1% para sociedades de inversión	-	287,99	7,7%
B.4. Restantes	10.198	152,19	4,0%
C. Bonificaciones en la cuota íntegra:	-	319,53	8,5%
C.1. Cooperativas especialmente protegidas	2.482	18,50	0,5%
C.2. Entidades que operan en Ceuta y Melilla	1.086	27,34	0,7%
C.3. Actividades exportadoras y de prestación de servicios públicos locales	334	87,04	2,3%
C.4. Operaciones financieras	362	70,87	1,9%
C.5. Empresas navieras en Canarias	54	32,42	0,9%
C.6. Venta de bienes corporales producidos en Canarias	396	64,82	1,7%
C.7. Entidades dedicadas al arrendamiento de viviendas	493	18,54	0,5%
D. Deducciones en la cuota íntegra:	-	1.754,33	46,6%
D.1. Protección del medio ambiente	3.503	24,50	0,7%
D.2. Creación de empleo para minusválidos	602	2,77	0,1%
D.3. Actividades de investigación y desarrollo e innovación tecnológica	2.446	221,68	5,9%
D.4. Producciones cinematográficas	41	31,18	0,8%
D.5. Patrimonio histórico	20	0,19	0,0%
D.6. Actividades de exportación	2.598	16,03	0,4%
D.7. Formación profesional	8.967	3,74	0,1%
D.8. Edición de libros	117	1,04	0,0%
D.9. Fomento de las tecnologías de la información y de la comunicación	1.730	0,89	0,0%
D.10. Vehículos de transporte por carretera	80	1,12	0,0%
D.11. Inversiones en Canarias	5.587	156,62	4,2%
D.12. Reinversión de beneficios extraordinarios	3.172	678,24	18,0%
D.13. Contribuciones empresariales a planes de pensiones	661	3,62	0,1%
D.14. Donaciones	6.151	96,50	2,6%
D.15. Guarderías para hijos de trabajadores	219	0,08	0,0%
D.16. Acontecimientos de excepcional interés público ⁽²⁾	383	263,45	7,0%
D.17. Saldos pendientes de incentivos a la inversión de ejercicios anteriores	-	252,68	6,7%
TOTAL	-	3.763,77	100%

(1) Conceptos cuyos beneficios fiscales se estiman por primera vez en el PBF 2011.

(2) Se incluyen las deducciones de 8 de los acontecimientos vigentes: "Barcelona World Race", "Guadalquivir río de Historia", "Commemoración del Bicentenario de la Constitución de 1812", "Londres 2012", "Symposium Conmemorativo del 90 Aniversario del Salón Internacional del Automóvil de Barcelona 2009", "Año Santo Xacobeo 2010", "Caravaca Jubilar 2010 y "Año Jubilar Guadalupense".

^{vi} L'actual article 23 de la Llei sobre l'impost de societats només permet aplicar la *patent box* si l'entitat que fa la cessió d'ús de l'actiu intangible és qui ha creat aquest intangible, amb una reducció del 50% en el comput fiscal de l'ingrés derivat d'aquesta cessió d'ús.

En canvi, la normativa fiscal de les tres diputacions forals basques permet aplicar l'incentiu tant si qui fa la cessió d'ús és qui ha creat l'actiu intangible objecte de cessió,

com si no l'ha creat i l'ha adquirit a un tercer. En el primer cas, la reducció es del 60% i en el cas de cedent no creador és del 30%.

Pot ser interessant reflexionar sobre la possibilitat d'introduir una mesura d'aquest tipus en el territori comú d'aplicació de l'impost (*patent box* per a entitats no creadores de l'actiu).

Pot resultar interessant modificar l'actual límit quantitatiu d'aquest incentiu fiscal. No tant per elevar-lo com per canviar-ne la configuració. Ara el límit és l'aplicació del coeficient 6 als costos de producció de l'intangible. Es guanyaria simplicitat si es determinés un límit sobre la base imposable de l'entitat que fa la cessió.